

2.2 URČENIE MERNEJ TEPELNEJ KAPACITY PEVNEJ LÁTKY ZMIEŠAVACÍM KALORIMETROM

Vypracovala: Viktória Kešeľáková

Spolupracovníci: Sarah Kohútová, Michaela Krupová, Ema Machová, Alex Hrabčák,
Filip Kvitkovič, Jakub Malicher, Mário Marinica, Tomáš Biščák

Trieda: 2.C

Dátum: 14. 10. 2019

Teoretický úvod:

Keď medzi teplejším telesom a chladnejšou kvapalinou prebieha v kalorimetri tepelná výmena platí kalorimetrická rovnica v tvare:

$$Q_1 = Q_2 + Q_3$$

kde Q_1 - je teplo odovzdané teplejším telesom

Q_2 - teplo prijaté chladnejšou kvapalinou

a Q_3 - teplo prijaté kalorimetrom.

Ak označíme teploty t_1 - začiatočná teplota teplejšieho telesa, t_2 - začiatočná teplota kvapaliny a t - výsledná teplota sústavy po dosiahnutí rovnovážneho stavu, potom môžeme jednotlivé teploty vyjadriť nasledovne:

$$Q_1 = m_1 c_1 (t_1 - t)$$

$$Q_2 = m_2 c_2 (t - t_2)$$

$$Q_3 = m_k c_k (t - t_2)$$

kde m_1 - je hmotnosť teplejšieho telesa

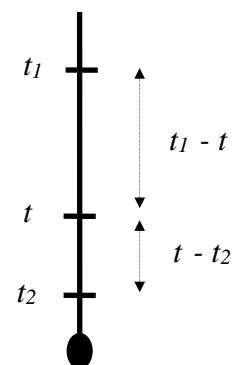
c_1 - merná tepelná kapacita teplejšej látky

m_2 - hmotnosť kvapaliny v kalorimetri

c_2 - merná tepelná kapacita kvapaliny

m_k - hmotnosť vnútornej nádoby kalorimetra s miešačkou

a c_k - merná tepelná kapacita kovu, z ktorého je kalorimeter vyhotovený.

Z vyjadrenia kalorimetrickej rovnice

$$m_1 c_1 (t_1 - t) = m_2 c_2 (t - t_2) + m_k c_k (t - t_2)$$

možno určiť mernú tepelnú kapacitu c_1 daného kovu, ak poznáme c_2 - mernú tepelnú kapacitu kvapaliny, c_k - mernú tepelnú kapacitu kovu, z ktorého je kalorimeter vyhotovený a odmeriame ostatné veličiny nasledovne:

$$c_1 = \frac{m_2 c_2 (t - t_2) + m_k c_k (t - t_2)}{m_1 (t_1 - t)}$$

Úloha: určte mernú tepelnú kapacitu daného kovu.

Pomôcky: zmiešavací kalorimeter s príslušenstvom, laboratórne váhy, sada závaží, ohrievač s vodným kúpeľom, kovový predmet.

Postup:

1. Pripravte laboratórne váhy na váženie.
2. Odmerajte hmotnosť m_1 kovového predmetu.
3. Vložte kovový predmet do vodného kúpeľa. Zapnite ohrievač.
4. Odmerajte hmotnosť m_k vnútornej nádoby kalorimetra s príslušenstvom.
5. Nalejte do kalorimetra vodu (približne do polovičky nádoby). Odmerajte hmotnosť $m_k + m_2$ vnútornej nádoby kalorimetra s príslušenstvom a vodou.
6. Teplomermom odmerajte teplotu t_2 vody v kalorimetri.
7. Odmerajte teplomerom teplotu t_1 vodného kúpeľa. Rovnakú teplotu má aj kovový predmet v ňom.
8. Preneste kovový predmet do kalorimetra. Kalorimeter uzavrite a nechajte prebehnúť tepelnú výmenu (prenesenie predmetu do kalorimetra musí byť veľmi rýchle).
9. Teplomermom odmerajte teplotu t sústavy po dosiahnutí rovnovážneho stavu.
10. Z nameraných údajov vypočítajte mernú tepelnú kapacitu daného kovu. Výsledok určte formou relatívnej chyby merania.

Zápis:

$$m_1 = 0,1 \text{ kg}$$

$$m_2 = 0,219 \text{ kg}$$

$$c_2 = 4186,8 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$$

$$C_k = m_k \cdot c_k = 78,848 \text{ J}\cdot\text{K}^{-1} \text{ – tepelná kapacita kalorimetra}$$

$$t = 26^\circ\text{C}$$

$$t_1 = 95^\circ\text{C}$$

$$t_2 = 23^\circ\text{C}$$

$$c_1 = ?$$

$$c = 452 \text{ J/kg}\cdot\text{K} \text{ – merná tepelná kapacita železa z MFChT}$$

Výpočet:

$$c_1 = \frac{m_2 c_2 (t - t_2) + C_k (t - t_2)}{m_1 (t_1 - t)}$$

$$c_1 = \frac{0,219 \cdot 4186,8 (26 - 23) + 78,848 (26 - 23)}{0,1 (95 - 26)}$$

$$c_1 = 432,94 \text{ J/kg}\cdot\text{K}$$

Relatívna chyba merania:

$$\frac{c_1}{c} \cdot 100 = x\%$$

$$\frac{432,94}{452} \cdot 100 = 95,8\%$$

$$100 - 95,8 = 4,2\%$$

Záver:

Určovali sme mernú tepelnú kapacitu pevnej látky zmiešavacím kalorimetrom.

Merná tepelná kapacita železného valčeka nám vyšla $432,94 \text{ J/kgK}$. Pomocou MFChT sme zistili, že hodnota mernej tepelnej kapacity železa je 452 J/kgK . Relatívna chyba merania je 4.2%.

Nepresnosti mohli vzniknúť v dôsledky presnosti teplomera a váh.